

מסכת יבמות דף לב.

• משנה דף ל"א:

דאובן	שמעון	לוי	(אחים)
דינה	לאה	חנה	(שלוש נשים שהם נכריות, דאינם "עריות" לגבי אף אחד מהם)
שלושה אחין נשואין שלש נכריות,			
ומת אחד מהן (ראובן) ועשה השני (שמעון) מאמר עם אשת ראובן,		1. מת ראובן	
ומת (שמעון), ונפלו אשת שמעון ואשת ראובן שעשה בה שמעון מאמר		2. שמעון עשה מאמר בדינה אשת ראובן	
לפני האח השלישי (לוי)		3. מת שמעון	
		4. נפלו דינה ולאה לפני לוי	
ת"ק - הרי אלו חולצות ולא מתייבמות,			
שנא' "ומת אחד מהם.... יבמה יבא עליה", יבמה שעליה זיקת יבם אחד ולא יבמה שיש עליה זיקת שני יבמין			
ר' שמעון - מייבם לאיזו שירצה, וחולץ לשניה,			
שר' שמעון מסופק אם מאמר קונה לגמרי או אינו קונה כלל,			
ולכן אם מאמר קונה לגמרי, שתיהן אשת שמעון, וצריך לייבם (או לחלוץ) אחד מהן,			
ואינו יכול לייבם שתיהן, דהוה להו ב' יבמות הבאות מבית אחד שאין מייבם אלא אחד מהן,			
ואם מאמר לא קני, הוה להו שתי יבמות הבאות מב' בתים, ושתיהן צריכין יבום או חליצה,			
ולכן מייבם לאיזו שירצה, וחולץ לשניה			

לענין זיקת שני יבמין של הת"ק, הטעם לזה משום דכל זמן שלא כנסה זה, עדיין זיקת ראשון עליה,
ונתוספת עליה זיקת מאמרו, וכשמת שמעון, יש עליה זיקת שני יבמין
אילו היה שמעון כונסה, הוה פקע זיקה דראובן, וכי מת שמעון, לא הוה עלה אלא זיקת שמעון
אילו שמעון לא עשה אפילו מאמר, ומת שמעון, לא תהא עליה אלא זיקת ראובן, ולוי יכול לייבם שניהם, אשת ראובן ואשת שמעון

• גמרא דף ל"א: - ל"ב.

קושית הגמ' על הת"ק - אי זיקת ב' יבמין דאורייתא,
אפילו חליצה נמי לא תיבעי (דכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה)?
תירוץ הגמ' - לעולם אינה אלא דרבנן (ופטור של זיקת ב' יבמין אינו אלא אסמכתא בעלמא)
ולת"ק מאמר אינה קונה, וא"כ הוה להו שתי יבמות הבאות מב' בתים, ותרווייהו מצי לייבומי,
ורבנן הוה דגזרו שמא יאמרו ב' יבמות הבאות מבית אחד מתייבמות, (שאינם מביינים שכאן היו באמת שתי בתים)
קושית הגמ' - ונייבם לחדא וניחלוץ לחדא,
ודי בזה לסלק את החשש שיאמרו שתי יבמות מבית אחד מתייבמות?
תירוץ הגמ' - גזירה שמא יאמרו ב' יבמות הבאות מבית אחד, חדא מתייבמת ואחרת חלצה,
וכיון שהגיע לכך, יש לחשוש שמא יחלוץ בתחילה לאחת ואח"כ ייבם את השניה,
ונמצא עובר ב"אשר לא יבנה", שכיון שלא בנה את בית אחיו, שחלץ אשתו, שוב לא יבנה אותה, שאסור לייבם אותה או צרתה

מסכת יבמות דף לב.

• רבא

(אחים) לוי שמעון ראובן (שלש נשים שהם נכריות, דאינם "עריות" לגבי אף אחד מהם) חנה לאה דינה
1. מת ראובן 2. שמעון עשה מאמר בדינה אשת ראובן 3. ואח"כ נתן שמעון גט לדינה למאמרו (אבל לא לזיקתו) 4. מת שמעון 5. נפלו דינה ולאה לפני לוי
רבא - נתן גט (לדינה) למאמרו ולא לזיקתו, הותרה צרתה (לאה), דהשתא לא אתי למימר בשתי יבמות הבאות מבית אחד חדא חלצה וחדא מייבמא, דכיון דנתן גט למאמרו, עכשיו נראה כבתחילה, שדינה נפלה מראובן, ולאה נפלה משמעון
אבל היא (דינה) אסורה, גזירה דאם מתירין דינה כאן, יש חשש שיתירו היכא דשמעון נתנה גט לזיקתו, ואז אסורה ללוי משום "לא יבנה".
איכא דאמרי אמר רבא - נתן גט למאמרו ולא לזיקתו, הותרה אפילו היא (דינה), משום שהמאמר שעשתה בה, נטל אותו ממנו על ידי גט, והרי זה כאילו לא עשה בה מאמר כלל, ומותרת לשלישי (לוי) כשימות השני (שמעון)

נתן גט למאמרו ולא לזיקתו	היא (אשת ראובן...)	צרתה (אשת שמעון...)
רבא	אסורה	מותרת
איכא דאמרי אמר רבא	מותרת ***	מותרת

נתן גט למאמרו ולזיקתו	היא (אשת ראובן...)	צרתה (אשת שמעון...)
רבא	אסורה	מותרת
איכא דאמרי אמר רבא	אסורה ***	מותרת

*** זה דאמר רבא אליבא דאיכא דאמרי שמותרת לשלישי כשימות השני, זה דוקא כשפירש למאמרו ולא לזיקתו, אבל בסתמא דהוי גט למאמרו ולזיקתו, קיימא ב"לא יבנה" אכולהו אחין.

מסכת יבמות דף לב.

• משנה

דאובן	שמעון	(אחים)
רחל	לאה	(אחיות)
שני אחין נשואין שתי אחיות,		
ומת אחד מהן (ראובן) ואח"כ מתה אשתו של שני (לאה)	1. מת ראובן	
הרי זו (רחל) אסורה עליו (שמעון) עולמית	2. לא נפלה רחל לפני שמעון ליבום משם שהיא אחות אשתו	
הואיל ונאסרה עליו שעה אחת	3. מת לאה	
	4. אע"פ שפקע איסור אחות אשתו, רחל אינה מתייבמת	

• גמרא

קושית הגמרא - כבר שנינו במשנה דף ל. בשלשה אחים, ושנים מהם נשואים שתי אחיות, ומת ראובן, ורחל היתה אסורה לשמעון משום אחות אשתו, ולוי ייבם אותה, ואח"כ מת לאה, ואח"כ מת לוי, רחל אסורה לשמעון כיון שנאסרה..... אע"ג דלא מידחיא מהאי ביתא לגמרי, שנפלה לפני לוי, אפ"ה אמרינן נאסרה, וקשה דבמשנה דידן דקא מידחיא מהאי ביתא לגמרי, פשיטא דאמרינן נאסרה?
תירוץ הגמ' - אה"נ, אלא שהתנא שנה בתחילה דוקא משנתינו שנדחתה לגמרי מאותו בית בשעת נפילה, וחשב התנא במקרה ההוא של שלשה אחים שלא נדחתה היבמה לגמרי להתירה לשמעון לאחר מיתת לאה, ולאחר כן חזר בו התנא והחליט שאשת ראובן אסורה לשמעון לעולם אפילו כשלא נדחתה היבמה לגמרי, ושנה את המשנה דף ל., והטעם דשנה המשנה של שלשה אחים תחילה אע"פ שהוראה זו היתה אחרונה, משום דהיתה חביבה עליו משום חידושה, אולם משנה שלנו הואיל וכבר נשתנה משנתינו לא זזה ממקומה.

• תנו רבנן

בא עליה בחיי אשתו, דהיינו דמת ראובן, ובא עליה שמעון בחיי אשתו לאה,			
חייב עליה משום....	אשת אח	אחות אשה	מאי טעמא?
רבי יוסי	חייב	חייב	איסור חל על איסור
רבי שמעון	חייב	פטור	נשא מת (ראובן) ואח"כ נשת חי (שמעון) דאיסור אשת אח קדים, ואין איסור אחות אשה חל על איסור אשת אח
תניא אידך רבי שמעון	פטור	חייב	נשא חי (שמעון) ואח"כ נשא מת (ראובן) דאיסור אחות אשה קדים, ואין איסור אשת אח חל על איסור אחות אשה

מסכת יבמות דף לב.

קושית הגמ' - לר' שמעון היכא דנשא מת ואח"כ נשא חי, דאיסור אחות אשה לא חייל, אמאי לא מייבם שמעון את רחל?
רב אשי - באמת האיסור אחות אשה מיתלא תלי, דאי הוה פקע איסור אשת אח, הוה חייל איסור אחות אשה, דאחות אשה לא חייל מעיקרא, משום טעמא דאיסור אשת אח דהוה קאי קמיה, הלכך הוואיל ואיסור אחות אשה מוכן ועומד לחול עליה, פטורה מן היבום ולא פקע איסור אשת אח, וחייב משום אשת אח.

• קושית הגמ' - אמרנו לר' יוסי איסור חל על איסור, ולכן חייב משום אחות אשה ואשת אח היכא דבא שמעון על רחל בחיי לאה אשתו, והא תניא....

והא תניא...	עבר עבירה שיש בה שתי מיתות
ת"ק	נידון בחמורה
ר' יוסי	נידון בזיקה הראשונה הבאה אליו

ותניא, כיצד אמר ר' יוסי נידון בזיקה הראשונה הבא אליו?	
חמותו שהיתה אלמנה כשנשא בתה, ונעשית אשת איש	נידון בחמותו (שריפה)
אשת איש, ונעשית חמותו	נידון באשת איש (חנק)

בא על חמותו שהיתה...	אשת איש, ונעשית חמותו	
ת"ק	נידון בחמורה (חמותו)	שריפה
ר' יוסי	נידון בזיקה ראשונה (אשת איש)	חנק

• וא"כ ראינו לר' יוסי דאין איסור חל על איסור, דאם איסור חל על איסור, ויש בה שתי איסורים, ודאי נידון בחמורה, ואלא מאי הטעם שנדון בזיקה ראשונה שהוא קל, משום דאין איסור חל על איסור, ואין בה אלא איסור אשת איש, וקשה דאמרנו לר' יוסי בבא שמעון על רחל בחיי לאה אשתו, דיש ברחל שתי איסורים של אשת אח ואחות אשה, דאיסור חל על איסור?

מסכת יבמות דף לב:

• תירוץ של ר' אבהו' על סתירה בר' יוסי בענין איסור חל על איסור, וקשיא על התירוץ

ר' אבהו - מודה ר' יוסי באיסור מוסיף, דהיינו בנשא חי (שמעון) את לאה, ואח"כ נשא מת (ראובן) את רחל, מתחילה היתה רחל אסורה על שמעון משום אחות אשה, ומותרת לאחיו, ואחר שנשא רחל את ראובן, נעשית אסורה על כל אחיו, ומיגו דחל האיסור של אשת אח על כל האחים, חל נמי על שמעון, ועכשיו אסורה משום שניהם, משום אחות אשתו ומשום אשת אח
אבל באשת איש, ונעשית חמותו, מתחילה היתה אסורה על כל העולם משום אשת איש, וא"כ כשנעשית חמותו, אין הוספה על האיסור לאסרה על אנשים אחרים, ולכן אמר ר' יוסי שנידון באשת איש, ואפילו אם היה שוגג, מביא קרבן אחד משום אשת איש ואינו מביא בשביל חמותו, דלא חל האיסור חמותו עליה
אולם בחמותו, ונעשית אשת איש, שמתחילה היתה אסורה רק עליו משום חמותו, ועכשיו ניתוסף איסור אשת איש על כל העולם, מיגו דחל איסור אשת איש על כל העולם, נמי חל עליו, והיא אסורה משום חמותו ואשת איש, ואם היה שוגג, היה מביא ב' קרבנות, אלא שהברייתא מיירי במזיד ולא שייך להמיתו ב' פעמים, ולכן אמר ר' יוסי שנדון משום זיקה ראשונה של חמותו דהיא החמורה
קושית הגמ' - תינח בנשא חי ואח"כ נשא מת, מגו דאתוסף איסור לגבי אחים, אתוסף איסור לגבי דידיה, אלא היכא דנשא מת (ראובן, ורחל אסורה על כל האחים משום אשת אח) ואח"כ נשא חי (שמעון, ובזה אין איסור מוסיף על רחל, שמתחילה היתה אסורה על שמעון משום אשת אח) מאי איסור מוסיף איכא?
וכי תימא מיגו דאיתסר על כל האחיות של לאה, האיסור חל נמי על רחל שהיא אחות לאה, אין זה איסור מוסיף (שמתחילה היתה אסורה על כל האחים, ועכשיו נמי אסורה על כל האחים) אלא איסור כולל, ור' יוסי לית ליה איסור כולל?
וא"כ הק"ל שבברייתא של בא עליה... ר' יוסי אית ליה איסור חל על איסור אפילו היכא דאינה איסור מוסיף, ובברייתא של עבר עבירה... לית ליה לר' יוסי איסור חל על איסור היכא דאינה איסור מוסיף?

ת"ר בא עליה...	איסור מוסיף	איסור כולל (עיין תד"ה איסור כולל)
ר' יוסי	✓	✓
ר' שמעון	✗	✗

והא תניא עבר עבירה...	איסור מוסיף	איסור כולל (עיין תד"ה איסור כולל)
ת"ק (רבנן)	✓	✓
ר' יוסי	✓	✗

מסכת יבמות דף לב:

• חילוק בין איסור מוסיף לאיסור כולל

איסור מוסיף - כשהאיסור מוסיף על החתיכה לאוסרה על מי שהיתה מותרת עליו
איסור כולל - שהאיסור חל על חתיכות אחרות ואותה גוררת לזו עמהם על ידי מגו, אבל אין האיסור מוסיף על החתיכה

• תירוץ של רבא על סתירה בר' יוסי בענין איסור חל על איסור

רבא - באמת לית ליה לר' יוסי איסור מוסיף או איסור כולל, ואין איסור חל על איסור, ולכן בברייתא של עבר עבירה... נידון בזיקה הראשונה הבאה אליו, ואם בשוגג אינו חייב אלא חטאת אחת, וזה דאמר ר' יוסי בברייתא של בא עליה... דחייב עליה משום אשת אח ומשום אחות אשה, לאו דחייב ב' חטאות, דלעולם אינו חייב אלא אחת, אלא דאמר ר' יוסי מעלה אני עליו כאילו עשה ב', ונפקא מינה לקברו בין רשעים גמורים, דלר' יוסי קוברו בין רשעים גמורים, ולר' שמעון אינו קוברו ברשעים גמורים
דתנן בסנהדרין שתי קברות היו מתוקנין לב"ד, א' לנהרגין ולנחנקין, וא' לנסקלין ולנשרפין, והכא נמי לר' יוסי, אע"ג דהאי לאו מחייבי ב"ד הוא, הואיל ועבד תרתי, קברינן ליה גבי נסקלין ונשרפין

איסור כולל	איסור מוסיף	ת"ר בא עליה...
X	X	ר' יוסי
X	X	ר' שמעון

איסור כולל	איסור מוסיף	והא תניא עבר עבירה...
✓	✓	ת"ק (רבנן)
X	X	ר' יוסי

מסכת יבמות דף לב:

- **"ובפלוגתא דאתמר"** - עכשיו מביא הגמ' שלשה מחלוקות ר' חייא ובר קפרא, (ולמסקנא דף ל"ג יוצא מזה שיש מחלוקת בענין מה שנאמר בגמ' שר' יוסי לית ליה איסור כולל, ורש"י לא פירש פלוגתא זו, ויש אומרים ברש"י שאינו גורס "ובפלוגתא", וסוגיא הבאה סוגיא בפני עצמו הוא.)
- **בשלש מחלוקות הבאות בין ר' חייא ובר קפרא, שניהם קפצו ואמרו "העבודה! כך שמעתי מרבי" (רבינו הקדוש)**

זר ששימש בשבת	
בר קפרא אומר אין חייב אלא אחת	ר' חייא אומר חייב שתיים ***
עשיית מלאכה בשבת לכל ישראל נאסרה, כשהותרה במקדש לצורך עבודת הקרבנות צבור, הותרה סתם, וא"כ אף זרים בכלל היתר זו, ולכן זר ששימש בשבת אינו עובר אלא עבירה אחת של עבודה בזרות, ולא משום חילול שבת	עשיית מלאכה בשבת לכל ישראל נאסרה, כשהותרה במקדש לצורך עבודת הקרבנות צבור, אצל הכהנים הותרה ולא לזרים, ולכן זר ששימש בשבת חייב שתיים, משום עבודה בזרות ומשום חילול שבת
*** זה דאמר ר' חייא דחייב שתיים, היינו די שב' איסורים, אבל אינו מביא ב' קרבנות חטאת, דהא משום זרות, אין כאן חטאת, דהא על זדונו מיתה בידי שמים הוא, ואין חיוב חטאת אלא על שגגת כרת	

בעל מום ששימש בטומאה ***	
בר קפרא אומר אין חייב אלא אחת	ר' חייא אומר חייב שתיים
טומאה לכל הכהנים נאסרה, ואפילו בעלי מומים, כשהותרה טומאה במקדש לצורך עבודת הקרבנות, הותרה סתם, וא"כ אף בעלי מומים בכלל היתר זו, ולכן בעל מום ששימש בטומאה אינו עובר אלא עבירה אחת של בעל מום ששימש, ולא משום טומאה	טומאה לכל הכהנים נאסרה, ואפילו בעלי מומים, כשהותרה טומאה במקדש לצורך עבודת הקרבנות, אצל כהנים תמימים הותרה, ולא לכהנים בעלי מומים, ולכן בעל מום ששימש בטומאה חייב שתיים, משום עבודה בזמן שהוא בעל מום, ומשום טומאה
*** בקרבן צבור קאמר, שכהן טמא אסור לשמש במקדש, וכאשר רוב הכהנים או רוב הצבור טמאי מת, התורה דוחה איסור זה לצורך הקרבת קרבן צבור שזמנו קבוע, דכתיב בקרבן תמיד "למועדו" אפילו בשבת ואפילו בטומאה.	

מסכת יבמות דף לב:

זר שאכל מבשר חטאת העוף שהומתה כדין על ידי מליקה ***	
ר' חייא אומר חייב שתיים	בר קפרא אומר אין חייב אלא אחת
נבילה לכל ישראל נאסרה באכילה כשהותרה אכילת נבילה במקדש בחטאת העוף (במליקה), אצל כהנים הותרה, ולא לזרים, ולכן זר שאכל מבשר חטאת העוף חייב שתיים, משום אכילת קדשים בזרות, ומשום נבילה	נבילה לכל ישראל נאסרה באכילה כשהותרה אכילת נבילה במקדש בחטאת העוף (במליקה), הותרה סתם, וא"כ אף זרים בכלל היתר זו, ולכן זר שאכל מבשר חטאת העוף אינו עובר אלא עבירה אחת של אכילת קדשים בזרות, ולא משום נבילה
*** בקרבן צבור קאמר, שכהן טמא אסור לשמש במקדש, וכאשר רוב הכהנים או רוב הצבור טמאי מת, התורה דוחה איסור זה לצורך הקרבת קרבן צבור שזמנו קבוע, דכתיב בקרבן תמיד "למועדו" אפילו בשבת ואפילו בטומאה	
איסור מעילה לא שייך כאן, דכל שיש לו שעת היתר לכהנים, אין בו מעילה	